

AMERIKA, AMERICA

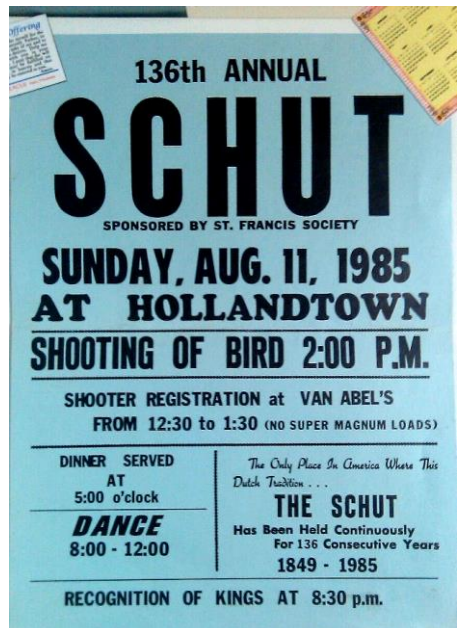
over emigranten naar de Verenigde Staten van Amerika
een serie artikelen door **Willem Keeris**

Deel XII, de Hollandtown Schut

In deel IV hebben we gezien dat een aantal emigranten, nadat ze in 1848 in Little Chute aangekomen waren, verder trok en op een open plek in het woud de stichters werden van de eerste Rooms Katholieke kolonie in Amerika: *Franciscus Bosch*, het latere Holland of Hollandtown.

De eerste nederzetteren waren allen mensen uit Noordoost-Brabant, die 'thuis' bekend waren met een gilde vereniging, en in navolging daarvan werd er ook in Hollandtown een 'Schut Society' opgericht om zo de traditie in ere te houden. Over de oprichtingsdatum zijn de weinige bronnen het echter niet geheel eens.

Er is, zover mij bekend, nooit een publicatie verschenen over of door de Schut Society, dus moeten we het doen met de enkele publicaties waarin de 'Schut' genoemd wordt en enkele vermeldingen in de krant. Daarin wordt eigenlijk altijd een oprichtingsjaar van 1849 genoemd. Op een affiche uit 1985 (zie afbeelding) wordt de 136e jaarlijkse Schut aange-

kondigd en tevens wordt vermeld dat het feest sinds 1849 al 136 keer achtereenvolgens is georganiseerd. Als 1849 inderdaad het oprichtingsjaar, en dus het jaar van het eerste koningsschieten was, dan zou het in 1985 al voor de 137e keer georganiseerd moeten zijn omdat we de eerste keer natuurlijk ook mee moeten tellen. Een aantal jaren geleden is er een

vetleren plaquette boven water gekomen, die als oprichtingsdatum 3 oktober 1850 aangeeft. Dat lijkt betrouwbaar, alhoewel het niet duidelijk is waar de precieze datum op gebaseerd is. De oplossing komt uit het dagboek van pastoor Godthardt, die begin januari 1850 schrijft dat hij: *'eenige vreugde van geschut ... permiteerde'* waarbij hij bedoeld moet hebben op het schieten op de vogel; dat moet dus al in 1849 begonnen zijn en dus loopt de huidige telling een jaar achter.

De *'St. Francis Schut Society'*, de enige in Amerika, was een echte vereniging. Mogelijk heeft het St. Jacobus gilde uit Zeeland model gestaan, omdat de meesten in Hollandtown, uit Zeeland kwamen, met name de 'van de Hei' familie.

De vereniging had wetten en regels, een vaandel, en er waren leden die contributie moesten betalen, vergaderingen bijwonen en boetes betalen als men bijv. niet de H. Mis bijwoonde van een overleden lid. Bij wanbetaling kon men zelfs uit de vereniging gezet worden. En natuurlijk was er het jaarlijkse koningsschieten. Ook had men sinds 1872 een onderlinge brandverzekering de *'Mutual Benefit Society'*, die echter alweer in 1877 opgeheven werd. En er was iemand die de leden informeerde als er iemand overleden was en iemand die het schietterrein, dat in eigendom was, onderhield; dit alles tegen een geringe vergoeding. Er is zelfs ooit een tamboer geweest. Een teruggevonden notulenboek over de jaren 1872-1929 laat de levendigheid van de vereniging zien.

Er zijn ook schildjes gemaakt als iemand

koning werd door het laatste stuk van de vogel naar beneden te schieten. Hoeveel er zijn geweest is niet bekend maar er zijn er in ieder geval 15 bewaard gebleven. Op bijgaande afbeelding een schildje uit 1859 van Hermanus van de Hei, geboren in 1834 te Zeeland.

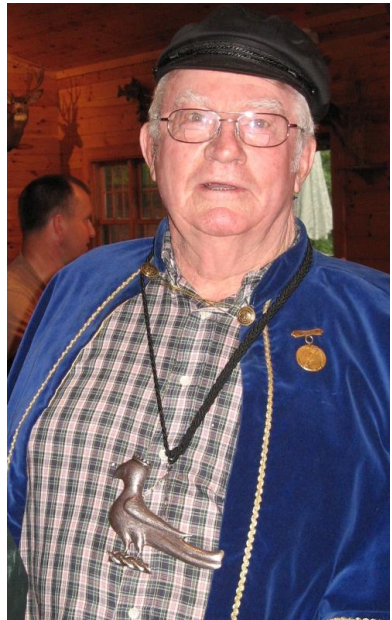

Waarschijnlijk hebben ze nooit een koningsvogel gehad, maar die lacune is in 1956 opgelost toen de Nederlandse consul in Chicago, J. B. van de Mortel, namens koningin Juliana, een zilveren vogel schonk aan de Schut Society. Dit gebeurde op initiatief van de toenmalige pastoor van Hollandtown, de in Schijndel geboren Norbertijn John de Vries. Deze vogel is een replica van die van het Sint-Catharina gilde in Vught met een op de achterkant gegraveerde Engelste tekst.

Ondertussen is er veel veranderd. De vereniging is geen vereniging met leden meer, en bestaat alleen nog in naam. Het enige dat men doet is één keer per jaar het koningsschieten organiseren. Iedereen die het inschrijfgeld betaalt mag mee

doen. Men brengt zijn eigen geweer mee (dat was trouwens altijd al zo). Er wordt voor een vogel gezorgd, die tegenwoordig bestaat uit grote dikke rubberen platen, bijeengehouden door bouten, die zo'n 40 kilo weegt. Dat moet ook wel gezien het kaliber geweer dat men gebruikt. Een houten vogel als vroeger, zou nu na één schot aan diggelen liggen. Net zoals vroeger is er op de dag zelf eerst een Mis, waarna men zich registreert en in optocht naar de 'Schut acre' gaat. Daar is de vogel gemonteerd op een 30 meter hoge metalen paal. De pastoor schiet eerst, gevolgd door de koning van verleden jaar. Als de nieuwe koning bekend is, krijgt hij een cape en de koningsvogel omgehangen en gaat men naar 'Van Abel's' voor eten en drinken; de nieuwe koning trakteert. In 1996 had ik de eer om een keer mee te doen met dit nu folkloristisch evenement. Het registreren kostte \$ 10,--. Omdat ik geen eigen geweer had, mocht ik het geweer van Will van Abel lenen (zijn voorouders kwamen uit Mill); er waren toen 68 schutters en na 2 uur schieten en 1454 'rounds' (kogels) was er een nieuwe koning: Tony Feldkamp. Eind negentiger jaren is er nog geprobeerd om een uitwisseling tot stand te brengen tussen de Schut in Hollandtown en het gilde in Zeeland maar verder dan een bezoek in 1997 van Arthur Vande Hey (een nazaat van Johannes van de Hei) aan Zeeland is het toen niet gekomen. Hij heeft toen nog wel een bezoek gebracht aan het schutsveld en aan een van de leden van het gilde. Sinds een jaar of 10 wordt het schieten niet meer in Hollandtown gedaan. Om-

dat er nogal wat kogels het doel misten, was er altijd een verzekering afgesloten om de eventuele schade te dekken. Die verzekering was ondertussen te duur geworden, zodat men is uitgeweken naar een schietterrein in Brillion, waar men onder andere al op kleiduiven schoot. Het ligt zo'n 15 km. ten oosten van Hollandtown. En daar schiet men nu nog steeds.

Op de afbeelding zien we de 79-jarige Linus Vander Loop (nazaat van Willem van der Loop uit Zeeland) met cape en koningsvogel; hij werd koning in 2008. Een website die er is geweest, lijkt uit de lucht, maar wel is er nu een facebookpagina.

Meer weten?

De Gildetrom, 45^e jaargang 1998, afl. 1, bladzijde 9 en 10